

Motion till riksdagen 2022/23:27

av **Elin Söderberg och Amanda Lind (båda MP)**

med anledning av prop. 2021/22:278 Upphovsrätten på den digitala inre marknaden

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra 52 1 § i enlighet med direktivet genom att ersätta ”gjort det som skäligen kan krävas” till direktivets lydelse ”gjort vad de har kunnat” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare undersöka hur rättighetshavare ska få löpande tillgång till adekvat information om hur deras verk används, även i tredje led och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av tvingande lagvalsregler och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen löpande bör utvärdera den svenska implementeringen av upphovsrättsdirektivet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Syftet med upphovsrättsdirektivet är att harmonisera och modernisera reglerna för upphovsrätt på EU:s inre marknad. För Miljöpartiet har det varit viktigt att den svenska implementeringen av upphovsrättsdirektivet dels säkrar yttrandefrihet och frihet för användare, dels att det innebär en reell förbättring för rättighetshavare.

Det är positivt att regeringen genomfört vissa ändringar sedan promemorian och nu föreslår en justerad tid för retroaktivitet för att ersättningen för gamla avtal ska kunna justeras upp (från 10 år till 20 år). Det är även positivt att det är inskräpvt att den som förvärvat upphovsrätt till ett verk minst en gång per år ska lämna ”aktuell, relevant och uttömmande” information till upphovsmannen om på de sätt verket har utnyttjats.

Samtidigt kvarstår viss problematik i balansen mellan upphovsrättsinnehavare och andra aktörer som ofta har en starkare ställning när avtal ska träffas eller när

information ska ges om hur ett verk används. Vi menar därför att det behövs dels justeringar på vissa punkter i lagförslaget, dels ett ställningstagande om löpande utvärdering av implementeringen av lagstiftningen med hänvisning till dess stora betydelse och att Sverige inte bör avvika väsentligt från övriga länder i sin tillämpning på ett sätt som drabbar upphovspersoner negativt. Vi föreslår också att regeringen fortsatt ser över frågan om hur rättighetshavare ska få tillräcklig tillgång till adekvat information om hur deras verk används och därmed möjlighet till skälig ersättning, även i tredje led.

Stärk upphovspersonernas ställning i relation till onlinetjänsterna

Det är viktigt att upphovspersonerna får ett bra stöd i lagstiftningen för att avtal ska kunna träffas med de onlinetjänster som erbjuder upphovsrättsskyddat material. Vi ställer oss därför negativa till att propositionen i 52 l § avviker från skrivningarna i upphovsrättsdirektivet. Där anges att en onlinetjänst ska ha ”gjort vad de har kunnat för att erhålla ett tillstånd”, men det har i propositionen omvandlats till att de ska ha ”gjort det som skäligen kan krävas”. Det är en försvagning som bedöms försvaga upphovspersonernas ställning samt försvåra såväl förhandlingar som en eventuell rättslig prövning.

Noteras bör att i dom C-401/69 använder även EU-domstolen begreppet ”gjort vad de har kunnat för att erhålla ett tillstånd” och lägger i sin argumentation betydelse vid att tillståndet är det som är det centrala i artikel 17. Vi föreslår därför att ändra lydelsen av 52 l § i enlighet med direktivet (artikel 17), genom att ersätta ”gjort det som skäligen kan krävas” till ”gjort vad de har kunnat”, så att bestämmelsen återger korrekt uttryck enligt direktivets artikel.

Stärk upphovspersonernas rätt till information

I den nya paragrafen 29 a § finns bestämmelser om den rätt till information som en upphovsperson som överlåtit sina rättigheter har. Här finns skrivningar som begränsar upphovspersonens rätt till information med hänsyn till exempelvis förhållandena i aktuell sektor, kostnader samt i det fall informationskravet bedöms oproportionerligt. I 29 b § finns bestämmelser om rätt till information från underlicenstagare.

Utan tillförsäkrad insyn i hur verk används, både i andra och i tredje led, blir det omöjligt att bedöma om rättighetsinnehavarens ersättning är skälig. Hur detta regelverk tillämpas i praktiken blir därför avgörande. Det föreligger en oro kring att undantagen är så pass många och att de ska kringgå av aktörer för att undvika att skälig ersättning betalas ut. Detta behöver riksdag och regering vara vaksamma på och fortsatt bedriva ett aktivt arbete kring. Därför föreslår vi att regeringen ytterligare undersöker hur rättighetshavare ska få tillräcklig tillgång till adekvat information om hur deras verk används, även i tredje led.

Utred behovet av tvingande lagvalsregler

Artikel 18 i upphovsrättsdirektivet föreskriver att upphovspersoner ska ha rätt till lämplig och proportionell ersättning, vilket föreslås implementeras genom 29 § URL. Dock kan denna tvingande bestämmelse kringgå genom att utländska bolag hävdar att

svensk rätt inte ska kunna tillämpas på avtalen, som t.ex. är fallet i video-on-demand-sektorn där amerikanska bolag oftast kräver att amerikansk rätt ska tillämpas. Detta innebär en konkurrensnackdel för de svenska och europeiska bolag som följer upphovsrättsdirektivets regler. Inom konsumentområdet finns regler som förhindrar att en viss lagstiftning avtalas bort, genom en s.k. lagvalsklausul. Vi föreslår därför att regeringen utreder behovet av tvingande lagvalsregler eller andra åtgärder för att säkerställa att reglerna om överlåtelse av upphovsrätt inte kringgås.

Utvärdering av den svenska implementeringen bör ske löpande

Immaterialrätten är en viktig del av den kreativa och konstnärliga sektorns ekonomi och hur implementeringen sker kommer att vara avgörande, inte minst när det gäller frågor om hur avtal träffas, information och transparens samt hur denna lagstiftning möter en snabbt föränderlig digital värld med de avgränsningar som nu är gjorda för exempelvis rapportörsskyldighet. Det är viktigt att lagstiftningen nu kan beslutas, samtidigt som det bör finnas en beredskap att vidta åtgärder om det visar sig nödvändigt. Sverige bör därför löpande utvärdera implementeringen, inklusive kommande utfall i domstol samt andra länders implementering.

Elin Söderberg (MP)

Amanda Lind (MP)